

# ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TRIẾT HỌC CHO SINH VIÊN TRONG BỐI CẢNH GIÁO DỤC HIỆN ĐẠI

Hoàng Hải Yến

Phòng Công tác sinh viên và Quản lý chất lượng, Trường Cao đẳng Lào Cai

**Tóm tắt:** Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đại học, việc giảng dạy Triết học cho sinh viên cần được đổi mới mạnh mẽ về phương pháp nhằm nâng cao hiệu quả tiếp thu, phát triển tư duy phản biện và khả năng vận dụng tri thức vào thực tiễn. Bài viết phân tích những đặc trưng của dạy học Triết học, thực trạng giảng dạy hiện nay, từ đó đề xuất các định hướng đổi mới như: lấy người học làm trung tâm, ứng dụng công nghệ thông tin, gắn lý luận với thực tiễn, đa dạng hóa hình thức đánh giá và nâng cao năng lực giảng viên. Việc thực hiện đồng bộ các giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy Triết học trong các trường đại học hiện nay.

**Từ khóa:** Triết học; phương pháp giảng dạy; giáo dục đại học; đổi mới; người học làm trung tâm; tư duy phản biện.

## INNOVATING TEACHING METHODS OF PHILOSOPHY FOR STUDENTS IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION

Hoang Hai Yen

Office of Student Affairs and Quality Management, Lao Cai College

**Abstract:** In the context of fundamental and comprehensive reform of higher education, teaching Philosophy to students requires significant methodological innovation to enhance learning efficiency, develop critical thinking, and apply knowledge to real-life situations. This article analyzes the characteristics of Philosophy teaching, the current teaching practices, and proposes renewal directions such as learner-centered approaches, application of information technology, linking theory with practice, diversifying assessment methods, and improving lecturer competencies. The synchronized implementation of these solutions will contribute to improving the quality of Philosophy instruction in today's universities.

**Keywords:** Philosophy; teaching methods; higher education; innovation; learner-centered; critical thinking.

Nhận bài: 22/04/2025

Phản biện: 26/05/2025

Duyệt đăng: 30/05/2025

### I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam hiện nay, các môn lý luận chính trị, trong đó có Triết học Mác – Lênin, giữ vai trò quan trọng trong việc trang bị thế giới quan, phương pháp luận khoa học và nền tảng tư tưởng chính trị cho sinh viên. Tuy nhiên, trên thực tế, việc giảng dạy Triết học gặp không ít khó khăn và thách thức, đặc biệt là trong việc tạo động lực học tập, khơi dậy hứng thú và phát triển tư duy triết học cho người học. Nhiều sinh viên cho rằng Triết học là môn học trừu tượng, khô khan, xa rời thực tiễn, dẫn đến thái độ học tập thụ động, học đối phó để vượt qua các kỳ thi, thiếu sự kết nối giữa kiến thức triết học với đời sống thực tế và chuyên ngành đào tạo.

Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng trên là do phương pháp giảng dạy Triết học vẫn còn nặng tính truyền thống, với cách tiếp cận một chiều: giảng viên truyền thụ kiến thức, sinh viên ghi nhớ nội dung. Cách thức giảng dạy này chưa phát huy được tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học; đồng thời chưa tạo ra môi trường học tập mang tính phản biện, tranh luận – vốn là đặc trưng cần thiết trong học tập các môn lý luận. Bên cạnh đó, sự phát triển của công nghệ, sự thay đổi trong

tư duy và hành vi học tập của thế hệ sinh viên hiện nay cũng đòi hỏi người giảng dạy cần có sự đổi mới về phương pháp để đáp ứng yêu cầu thực tiễn và phù hợp với xu hướng giáo dục hiện đại.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, chuyển đổi số và yêu cầu phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, đổi mới phương pháp giảng dạy Triết học là yêu cầu cấp thiết và nhiệm vụ chiến lược nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và vai trò của môn học trong quá trình hình thành nhân cách, tư duy độc lập và bản lĩnh chính trị cho sinh viên. Việc đổi mới cần đảm bảo nguyên tắc “lấy người học làm trung tâm”, tích hợp các phương pháp dạy học tích cực, ứng dụng công nghệ thông tin, tăng cường hoạt động thực tiễn, đồng thời gắn nội dung triết học với những vấn đề thời sự, thực tiễn xã hội và chuyên ngành đào tạo của người học.

### II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

#### 2.1. Đặc trưng của dạy học Triết học

Dạy học Triết học, đặc biệt là Triết học Mác – Lênin trong các trường đại học ở Việt Nam, mang những đặc thù riêng biệt so với các môn học khác trong chương trình giáo dục đại học. Những đặc trưng này thể hiện ở cả nội dung, mục tiêu và

phương pháp tiếp cận, cụ thể như sau:

*Nội dung mang tính trừu tượng, khái quát và hệ thống cao:* Triết học nghiên cứu những quy luật phổ biến nhất của tự nhiên, xã hội và tư duy. Do đó, các khái niệm trong Triết học thường mang tính khái quát cao như: vật chất, ý thức, mâu thuẫn, biện chứng, phủ định, khách thể – chủ thể, v.v... Những nội dung trên không dễ tiếp cận với sinh viên, đặc biệt là những sinh viên không chuyên ngành xã hội hoặc chưa quen với tư duy lý luận trừu tượng.

*Phát triển tư duy lý luận và phản biện:* Triết học không chỉ cung cấp tri thức, mà còn rèn luyện năng lực tư duy trừu tượng, tư duy biện chứng, tư duy phản biện và tư duy hệ thống cho người học. Việc giảng dạy Triết học không nhằm mục đích ghi nhớ máy móc kiến thức, mà quan trọng hơn là giúp sinh viên hiểu, phân tích, đánh giá và vận dụng các nguyên lý triết học vào việc lý giải các hiện tượng xã hội – thực tiễn.

*Gắn liền với thế giới quan và phương pháp luận khoa học:* Triết học, đặc biệt là triết học Mác – Lênin, đóng vai trò nền tảng thế giới quan khoa học và phương pháp luận cho các ngành khoa học khác. Vì vậy, việc dạy học Triết học không chỉ nhằm cung cấp tri thức triết học đơn thuần, mà còn hướng đến xây dựng hệ thống quan điểm sống, tư duy khoa học và phương pháp tiếp cận nghiên cứu khoa học cho sinh viên.

*Tính chính trị – tư tưởng rõ nét:* Là một môn lý luận chính trị cơ bản, Triết học Mác – Lênin mang đậm tính định hướng tư tưởng, phục vụ mục tiêu giáo dục đạo đức cách mạng, lòng tin vào chủ nghĩa xã hội và vai trò lãnh đạo của Đảng. Việc dạy học Triết học vì thế cần bảo đảm sự chuẩn mực về lập trường tư tưởng, đồng thời phát huy được tính khoa học và tính thuyết phục trong giảng dạy.

*Yêu cầu phương pháp giảng dạy đặc thù:* Do đặc trưng về nội dung và mục tiêu, việc giảng dạy Triết học đòi hỏi giảng viên phải linh hoạt trong phương pháp, biết cách dẫn dắt người học từ cảm tính đến lý tính, từ hiện tượng đến bản chất. Các phương pháp truyền thống đơn thuần như giảng giải lý thuyết dễ gây nhàm chán; do đó, cần tăng cường vận dụng phương pháp nêu vấn đề, thảo luận, liên hệ thực tiễn, và ứng dụng công nghệ để tạo điều kiện cho người học tiếp cận hiệu quả.

## **2.2. Những định hướng đổi mới phương pháp dạy học Triết học**

Đổi mới phương pháp dạy học Triết học trong các trường đại học là yêu cầu cấp thiết, đặt ra từ thực tiễn giảng dạy cũng như từ những yêu cầu của giáo dục hiện đại. Môn Triết học, với đặc trưng là tính khái quát cao, tính trừu tượng và tính lý luận sâu sắc, đòi hỏi người dạy không chỉ có tri thức chuyên môn vững vàng mà còn phải linh hoạt trong phương pháp giảng dạy nhằm giúp người học tiếp cận tri thức một cách hiệu quả, phát triển được tư duy phản biện và khả năng vận dụng vào thực tiễn. Dưới đây là một số định hướng cơ bản trong đổi mới phương pháp giảng dạy Triết học hiện nay:

### **2.2.1. Chuyển từ dạy học truyền thống sang dạy học lấy người học làm trung tâm**

Trong nhiều năm qua, phương pháp dạy học Triết học chủ yếu vẫn theo hướng “thầy đọc – trò chép”, người học tiếp thu kiến thức một cách thụ động, thiếu cơ hội trao đổi, phản biện và thực hành. Điều này khiến sinh viên khó nắm bắt được bản chất của các khái niệm triết học vốn trừu tượng và mang tính lý luận cao. Trong xu thế giáo dục hiện đại, người học cần được đặt vào vị trí trung tâm của quá trình giảng dạy. Điều đó có nghĩa là giảng viên cần tổ chức các hoạt động học tập tích cực như: làm việc nhóm, thảo luận chuyên đề, tự nghiên cứu, phản biện trên lớp, trình bày ý kiến cá nhân... Các phương pháp như “dạy học dựa trên vấn đề” (PBL), “dạy học dựa vào tình huống” (case-based learning), “dạy học theo dự án” (project-based learning) nên được khuyến khích áp dụng để sinh viên được trải nghiệm, tư duy và tự xây dựng kiến thức cho bản thân. Nhờ đó, việc học Triết học sẽ trở nên sinh động, gần gũi và khơi dậy hứng thú học tập nơi người học.

### **2.2.2. Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học Triết học**

Trong bối cảnh chuyển đổi số mạnh mẽ hiện nay, việc tích hợp công nghệ thông tin vào giảng dạy là xu thế tất yếu, đặc biệt đối với những môn học như Triết học. Các công cụ công nghệ không chỉ hỗ trợ trình chiếu, truyền đạt kiến thức sinh động mà còn giúp giảng viên tổ chức lớp học linh hoạt, hiệu quả, hỗ trợ học tập đa phương tiện, cá nhân hóa quá trình tiếp thu của người học.

Cụ thể, giảng viên có thể sử dụng các phần mềm dạy học trực tuyến như Google Classroom, Moodle, MS Teams hoặc Zalo để giao bài, phản hồi và chấm điểm. Việc sử dụng video minh họa

các tư tưởng triết học qua các hiện tượng thực tế sẽ giúp sinh viên dễ hình dung và tiếp cận khái niệm. Ngoài ra, mô hình lớp học đảo ngược (flipped classroom) – trong đó sinh viên tự học lý thuyết tại nhà qua video, tài liệu, sau đó lên lớp để thảo luận và thực hành – là một phương pháp hiệu quả cần được triển khai sâu rộng.

### 2.2.3. Gắn kết chặt chẽ giữa lý luận với thực tiễn xã hội và chuyên ngành

Một trong những hạn chế lớn trong dạy học Triết học hiện nay là nội dung lý luận bị tách rời khỏi thực tiễn, khiến người học cảm thấy khó hiểu và không thấy được tính ứng dụng của tri thức triết học. Để khắc phục điều này, cần xác định rõ phương châm “học Triết để sống, để làm việc và để tư duy”.

Giảng viên cần thường xuyên cập nhật các ví dụ thực tế, các hiện tượng chính trị – xã hội – kinh tế – đạo đức trong và ngoài nước để minh họa cho các nguyên lý triết học. Những vấn đề như biến đổi khí hậu, cách mạng công nghiệp 4.0, xung đột giá trị trong xã hội hiện đại... hoàn toàn có thể là chất liệu để làm nổi bật các phạm trù triết học như phủ định biện chứng, mâu thuẫn, vận động và phát triển. Ngoài ra, việc tổ chức các buổi học ngoài lớp học (ngoại khóa, tọa đàm, hội thảo học thuật) sẽ giúp sinh viên trải nghiệm thực tiễn và nâng cao khả năng vận dụng lý luận vào phân tích các vấn đề cụ thể.

### 2.2.4. Đa dạng hóa hình thức kiểm tra, đánh giá theo hướng phát triển năng lực

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, việc kiểm tra đánh giá cũng cần được cải tiến để phù hợp với mục tiêu và phương pháp dạy học mới. Thay vì chỉ dựa vào các bài thi viết học thuộc lòng, cần tổ chức các hình thức đánh giá đa dạng như: bài tập nhóm, thuyết trình, tiểu luận, bài tập phản biện, giải quyết tình huống thực tiễn bằng lập luận triết học, v.v. Việc đánh giá theo quá trình (đánh giá thường xuyên) kết hợp với đánh giá cuối kỳ sẽ giúp giảng viên theo sát quá trình học tập của sinh viên, đồng thời tạo điều kiện để người học thể hiện năng lực tư duy, sáng tạo và khả năng vận dụng kiến thức. Đây là hướng tiếp cận hiện đại, phù hợp với tinh thần đổi mới giáo dục toàn diện.

### 2.2.5. Bồi dưỡng và nâng cao năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên Triết học

Đội ngũ giảng viên là nhân tố quyết định đến chất lượng giảng dạy Triết học. Trong bối cảnh yêu cầu đổi mới phương pháp, giảng viên cần không ngừng bồi dưỡng chuyên môn, cập nhật kiến thức triết học hiện đại, nâng cao trình độ lý luận chính trị, đồng thời rèn luyện kỹ năng sư phạm, kỹ năng thiết kế bài giảng hiện đại và tổ chức lớp học tích cực. Việc tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ, hội thảo chuyên đề và diễn đàn chia sẻ kinh nghiệm giảng dạy giữa các giảng viên Triết học cần được các cơ sở đào tạo quan tâm đúng mức. Mặt khác, việc xây dựng kho học liệu mở, giáo trình điện tử, bài giảng e-learning cũng sẽ hỗ trợ đắc lực cho giảng viên trong quá trình đổi mới nội dung và phương pháp giảng dạy.

Như vậy định hướng đổi mới phương pháp dạy học Triết học cần được thực hiện một cách đồng bộ, từ việc thay đổi tư duy giảng dạy, phát triển phương pháp lấy người học làm trung tâm, tích hợp công nghệ, gắn lý luận với thực tiễn, cải tiến đánh giá cho đến nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên. Chỉ khi thực hiện nghiêm túc và bền vững các định hướng trên, môn Triết học mới có thể phát huy vai trò tích cực trong việc hình thành tư duy khoa học, phẩm chất chính trị – đạo đức và năng lực tư duy lý luận cho sinh viên – những chủ nhân tương lai của đất nước.

## III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đại học hiện nay, việc đổi mới phương pháp giảng dạy Triết học cho sinh viên không chỉ là yêu cầu mang tính thời sự, mà còn là xu thế tất yếu nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, phát huy vai trò của Triết học trong việc hình thành nhân cách, năng lực tư duy và phẩm chất chính trị cho thế hệ trẻ. Triết học – với tư cách là khoa học thế giới quan và phương pháp luận – giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc giúp người học nhận thức đúng đắn về bản chất của thế giới, về vị trí – vai trò của con người trong xã hội, từ đó hình thành cách tư duy biện chứng, logic, toàn diện và lịch sử trong học tập, nghiên cứu cũng như trong đời sống.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy việc giảng dạy Triết học hiện nay vẫn còn gặp nhiều hạn chế, đặc biệt là trong phương pháp truyền đạt kiến thức. Cách dạy truyền thống thiên về độc thoại, thiếu tương tác, chưa phát huy được vai trò chủ động của người học là nguyên nhân khiến nhiều sinh

viên không hứng thú với môn học, thậm chí xem Triết học là môn học khó, khô khan, xa rời thực tiễn. Điều này đòi hỏi cần phải có những định hướng đổi mới toàn diện và căn bản trong phương pháp giảng dạy, để làm cho môn học trở nên gần gũi, thiết thực và có giá trị ứng dụng cao trong đời sống cũng như trong các lĩnh vực chuyên ngành.

Việc đổi mới phương pháp dạy học Triết học cần được thực hiện theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của sinh viên. Cần đẩy mạnh áp dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại như dạy học theo vấn đề, học tập qua dự án, học tập dựa trên tình huống, thảo luận nhóm, phản biện học thuật, kết hợp với các công nghệ hỗ trợ giảng dạy như lớp học đảo ngược, bài giảng đa phương tiện, hệ thống quản lý học tập trực tuyến. Bên cạnh đó, việc gắn kết lý luận triết học với các vấn đề thực

tiễn trong xã hội, trong chuyên môn và trong đời sống sinh hoạt hàng ngày sẽ giúp người học nhận thấy được giá trị ứng dụng của triết học, từ đó nâng cao ý thức học tập và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Đặc biệt, việc đổi mới phương pháp dạy học Triết học không thể thành công nếu thiếu sự đầu tư thích đáng vào việc nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên. Mỗi giảng viên cần không ngừng học hỏi, đổi mới tư duy sư phạm, cập nhật kiến thức, ứng dụng công nghệ, đồng thời có tinh thần cầu thị, sáng tạo trong thiết kế bài giảng và tổ chức hoạt động dạy học. Cơ sở đào tạo cần có chính sách hỗ trợ, tạo điều kiện để giảng viên tiếp cận với các phương pháp giảng dạy hiện đại, khuyến khích nghiên cứu khoa học sư phạm ứng dụng trong lĩnh vực giảng dạy các môn lý luận chính trị nói chung và Triết học nói riêng.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Tuyên giáo Trung ương. (2021). *Tài liệu học tập các môn lý luận chính trị dành cho sinh viên đại học, cao đẳng*. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình giáo dục đại học khối kiến thức chung – Triết học Mác – Lênin*. Hà Nội.
- Đặng Quốc Bảo (Chủ biên). (2006). *Đổi mới phương pháp dạy học trong nhà trường hiện nay*. NXB Đại học Sư phạm.
- Hoàng Chí Bảo. (2019). *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về đổi mới giáo dục lý luận chính trị trong bối cảnh hiện nay*. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.